

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2 Vtrum conuenienter in ueteri lege tradantur præcepta pertinentia ad
scientiam & intellectum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

Deut. Hac enim est uestra sapientia, & intellectus A coram populis. Ex quo datur intelligi, q scientia, & intellectus fidelium Dei consistit in preceptis legis. Et ideo primò sunt proponenda legis precepta, & postmodum homines sunt inducendi ad eorū sciētiam, nē intellectum. Et ideo præmissa precepta non debuerunt poni inter præcepta decalogi, quæ sunt prima.

AD SECUNDVM dicēdū, qd in lege ponuntur præcepta pertinentia ad disciplinam: ut * dictum est. Expressus tamen præcipitur doctrina, quā disciplina, qd doctrina pertinet ad maiores, qui sunt sui iuris immediate sub lege existentes, quib⁹ debent dari legis præcepta: disciplina autē pertinet ad minores, ad quos præcepta legis per maiores dēnt peruenire.

AD TERTIVM dicēdū, qd scientia legis est adeo annexa officio sacerdotis, ut simul cum iniunctione officii intelligatur etiam & scientiæ legis iniunctio: Et ideo non oportuit specialia præcepta dari de instructione sacerdotum: sed doctrina legis Dei non adeo est annexa regali officio, quia rex constituitur super populum in temporalibus. & ideo specialiter præcipitur, ut rex instruat de his, quæ pertinent ad legem Dei per sacerdotes.

AD QVARTVM Dicēdū, qd illud præceptum legis non est sciētelligendū, qd hō dormiendo meditetur de lege Dei, sed qd dormiens. i. uadens dormitum, de lege Dei meditetur, quia ex hoc etiam homines dormiendo ad ipsi seuntur meliora phantasmatum, secundum quod pertranscunt motus a uigilantibus ad dormientes, ut patet per * Philo. in 1. Eth Similiter etiam mandatur, ut in actu suo aliquis meditetur de lege, non quod semper actu de lege cogitet, sed quod omnia, quæ facit, secundum legem mode retur.

Supr. quæst. decima spiritus articulum primum.

QVAESTIO XVII.

De spe, in octo articulos diuisa.

ONSEQUENTER post fidem, considerandum est de spe. Et primò, de ipsa spe: secundò, de dono timoris: tertio, de uirtus oppositis: quarto, de preceptis ad hoc pertinentibus. Circa primum occurrit primò consideratio de ipsa spe. Secundo, de subiecto eius.

CIRCA primum quæruntur octo.

- ¶ Primo, Vtrum spes sit uirtus.
- ¶ Secundò, Vtrum obiectū eius sit beatitudo æterna.
- ¶ Tertio, Vtrum un⁹ homo possit sperare beatitudinem alterius per uirtutem spei.
- ¶ Quarto, Vtrū homo licite possit sperare in homine.
- ¶ Quintò, Vtrum spes sit uirtus theologica.
- ¶ Sextò, De distinctione eius ab aliis uirtutibus theologiceis.
- ¶ Septimò, De ordine eius ad fidem.
- ¶ Octauò, De eius ordine ad charitatem.

ARTICVLVS PRIMVS,

Vtrum spes sit uirtus.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, qd spes non sit uirtus. Virtute. n. nullus male utitur, ut dicitur Aug. in lib. de libero arbi. sed spe aliquis male utitur: quia circa passionem spei contingit esse medium & extrema, sicut & circa alias passionem. ergo spes non est uirtus.

¶ 2. Præter. Nulla uirtus procedit ex meritis, quia uirtutē Deus in nobis sine nobis operatur, ut ¶ Aug. dicit: sed spes est ex gratia & meritis proueniens, ut Magister dicit 26. dist. 3. lib. Sentent. ergo spes non est uirtus.

¶ 3. Præter. Virtus est dispositio perfecti, ut dicitur in 7. ¶ Phisic. spes autē est dispositio imperfecti. scilicet eius, qui non habet id quod sperat: ergo spes non est uirtus.

SED CONTRA est, quod * Greg. in 1. Mora. dicit, quod per tres filias Iob significantur hæ tres uirtutes, fides, spes, charitas. ergo spes est uirtus.

RESPON. Dicendum, qd secundum Philo. in 2. * Ethi. Virtus uniuscuiusque rei est, quæ bonum facit habentem, & opus eius bonū reddit. Oportet ergo ubique inuenitur aliquis actus hominis bonus, quod rñ deat alicui uirtuti humanæ. In oibus autē regulatis & mensuratis bonū consideratur per hoc, qd aliquid propriā regulam attingit, sicut dicimus uestē esse bonā, quæ nec excedit, nec deficit a debita mēsurā. Humanorum autē actuum, sicut supra * dictū est, duplex est mēsurā. Vna quidē proxima, & homogenea. scilicet. Alia autē suprema, & excedens. scilicet. Deus, & ob hoc oīs actus humanus attingens ad rationem, aut ad ipsum Deum, est bonus: actus autem spei, de qua nūc loquimur, attingit ad Deum. Vt n. supra * dictū est, cum de passione spei ageretur, obiectum spei est bonum futurum arduum possibile haberi. Possibile autem ē aliquid nobis dupliciter. Vno mō per nosmetipsos: alio mō per alios, ut patet in * 3. Eth. In quā tum ergo speramus aliquid ut possibile nobis per diuinum auxilium, spes nostra attingit ad ipsum Deū, cuius auxilio innititur. Et ideo patet, quod spes est uirtus, cum faciat actum hominis bonum, & debitā regulam attingentem.

AD PRIMVM ergo dicēdum, qd in passionibus accipitur medium uirtutis per hoc, qd attingitur ratio recta: & in hoc est consistit ratio uirtutis. Vnde etiā & in spe bonum uirtutis accipitur, secundum quod homo attingit sperando regulam debitam. scilicet. Deum. Et ideo spe attingente Deum, nullus potest male uti, sicut nec uirtute morali attingente rōnē: quia hoc ipsum, quod est attingere, est bonus usus uirtutis, quamuis spes, de qua nunc loquimur, nō sit passio, sed habitus mentis, ut * infra patebit.

AD II. dicendum, quod spes dicitur ex meritis prouenire, quantum ad ipsam rem expectatam, prout aliquis sperat beatitudinē se adepturū ex gratia, & meritis, uel quantum ad actum spei formatam. Ipse autem habitus spei, per quā aliquis expectat beatitudinem, non cauatur ex meritis, sed pure ex gratia.

AD III. dicendum, quod ille qui sperat, est quidē imperfectus secundum cōsiderationem ad id, quod sperat obtinere, quod nondum habet: sed est perfectus quantum ad hoc, quod iam attingit propriā regulam. scilicet. Deum, cuius auxilio innititur.

tis. quod ad rem expectatam, & hoc commune est spei formatæ, & informi: & quo ad actum, & hoc est proprium spei formatæ. Spes. n. formata & inclinatur ad sperandū ex meritis quæ hēt, & ipse etiam actus sperandi sub merito cedit, ut pote medium ordinans hominem in uitam æternam: quod de ipso habitu spei, cum coincidat cum prima gratia, dici non potest.

Super

Aug. concio ne 261. P. 1. 811. to. 8.

li. 7. Phi. tex. 17. & 18. to. 2.

li. 1. Mora. c. 33. ante med. dium. li. 3. Eth. c. 6. circa princ. to. 7.

q. 5. art. 3. ad 3.

1. 2. q. 40. ar. 1.

li. 2. cap. 3. a med. to. 5.

Ar. 5. huius q. & q. 18. ar. 1. d.